

Halina Danczowska
Katarzyna Cybulska

„Dziennik Ustaw”
w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
im. Hieronima Łopacińskiego

Lata od 1989 r. ponownie cechuje wzrost zainteresowania czytelników dziennikami ustaw, urzędowymi, monitorami i innymi dokumentami normatywnymi.

Szczególnym powodzeniem wśród użytkowników Czytelni Czasopism Biblioteki im. H. Łopacińskiego cieszą się: „Dziennik Ustaw RP” i „Monitor Polski”. Powodem zainteresowania ludzi ustawami i rozporządzeniami jest świadomość samodzielnego radzenia sobie w wymagających znajomości prawa życiowych sytuacjach. Coraz częściej zadaje się kłam pokutującemu przekonaniu, że to urząd zawsze ma rację, a obywatel jest bezradny w dochodzeniu swych praw. Nasza Biblioteka wychodzi naprzeciw oczekiwaniom swoich użytkowników, oferując nie tylko aktualne numery Dz.U. i MP. Realizujemy także zamówienia na pozycje z zakresu ustawodawstwa sprzed 200 lat. W zbiorach mamy kompletny zasób „Dzienników” XIX-wiecznych. Jest to jedno z bardziej interesujących wydawnictw.

Pierwszy numer „Dziennika Praw” ukazał się w 1807 r. i zawierał konstytucję Księstwa Warszawskiego, nadaną przez Napoleona, która w dużej mierze była oparta na aktach konstytucyjnych francuskich. Ukazało się 49, numerów zawartych w 5 tomach, obejmujących lata 1807-1812. Dziennik był wzorowany na francuskim „Bulletin des lois”. Zawartość treściowa owych 49 numerów, to przepisy dotyczące organizacji sądów i policji, zasady wykorzystywania funduszy nadzwyczajnych, rozporządzenia dotyczące sposobów zawierania różnych kontraktów, obejmowania gruntów wiejskich i inne. „Dziennik Praw” był wydawany w Drukarni Księży Pijarów w Warszawie, a można go było nabyć w miastach departamentowych w kasach sadowych. Wypadki polityczne spowodowały przerwę w wydawaniu „Dziennika”. Po utworzeniu Królestwa Polskiego wznowiono wydawanie „Dziennika Praw”, nadając mu nową numerację. Podobnie jak wcześniej, w numerze pierwszym została opublikowana Ustawa Konstytucyjna Królestwa Polskiego, złożona z 165 artykułów, podpisana przez cara Aleksandra I na Zamku Królewskim w Warszawie 15 (27) XI 1815 r. Teksty ukazywały się w języku polskim i francuskim, a od 1832 r. był drukowany w języku polskim i rosyjskim. Wydawnictwo otrzymało też drugi, równoległy tytuł „Dnevnik zakonov”. Łącznie w latach 1815-1871 ukazało się 246 numerów w 71 tomach. „Dziennik” zawierał

przepisy prawne, wydawane przez cara i władze centralne w Petersburgu i Warszawie, publikował kodeks karny, zwany wówczas karzącym, kodeks cywilny. „Dziennik” był drukowany w Drukarni Rządowej. Kontynuację „Dziennika” stanowił „Zbiór Praw. Postanowienia i Rozporządzenia Rządu w guberniach Królestwa Polskiego obowiązujące”. Seria I, zaczynająca się od nowej numeracji tomów, ukazywała się w latach 1871-1885, początkowo częstotliwość wydawnictwa była określona jako półrocznik, następnie zastosowano numerację cyfrową części. Do całości Serii I ukazał się Skorowidz bardzo przydatny przy poszukiwaniach odpowiednich przepisów.

Od 1886 r. zaczęła ukazywać się Seria II, obejmująca lata 1886-1900, z zachowaną ciągłością numeracji roczników, zmieniono natomiast tytuł na „Zbiór Praw obowiązujących w Guberniach Królestwa Polskiego”; podobnie jak przy Serii I i tutaj ukazał się Skorowidz. Wydawcą i redaktorem tej Serii był Stefan Godlewski (1853-1929), prawnik, publicysta, członek Rady Państwa w Petersburgu. Od 1901 r. kontynuację wydawnictwa stanowił „Zbiór Praw Guberni Królestwa Polskiego za wiek XX”, ukazujący się nieprzerwanie do 1907 r. jako półrocznik. Następnie przez okres 11 lat „Dziennik” nie ukazywał się.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. 1 lutego został wydany pierwszy numer „Dziennika Praw Królestwa Polskiego”, zawierający Dekret Rady Regencyjnej o tymczasowej organizacji władz naczelnych w Królestwie Polskim. „Dziennik” był tłoczony w Drukarni Państwowej Królestwa Polskiego z polecenia ministra sprawiedliwości. Od 16. numeru 1918 r. nastąpiła zmiana tytułu na „Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”, treść tego numeru stanowiła ustawa w sprawie wydawania „Dziennika”.

Tworząca się państwowość wymagała wielu aktów prawnych, stąd „Dziennik” z lat dwudziestych, to duże objętościowo roczniki zawierające ustawy sejmowe, ratyfikowane przez Sejm umowy międzynarodowe, rozporządzenia i oświadczenia rządowe. Pod tym tytułem wydawnictwo ukazywało się w kraju do 32. numeru 1952 r. Dla tego zbioru ukazały się trzy skorowidze za lata 1918-1928, 1928-1930 i 1944-1948.

W 1995 r. Biblioteka uzupełniła lukę z okresu okupacji, publikacją bardzo cenną. Staraniem wydawnictwa KOPIA ukazał się zbiór źródeł prawa z lat 1939-1945, zawierający kopie aktów prawnych, ogłoszonych przez biura Urzędu Rady Ministrów Rządu na Uchodźstwie. Wydawnictwo nosi tytuł „Rzeczpospolita Polska czasu wojny. Dziennik Ustaw i Monitor Polski 1939-1945”.

Od 1. numeru 1944 r. do 4. numeru w 1945 r. „Dziennik” był wydawany w Lublinie na polecenie kierownika resortu sprawiedliwości i drukowany w Drukarni „M.Kossakowska” przy ul. Wieniawskiej 6. Od 33. numeru 1952 r. nastąpiła zmiana tytułu na „Dziennik Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”. W numerze tym zamieszczono tekst konstytucji uchwalonej przez Sejm 22 VII 1952 r. Od 34. numeru przyjęto stosowanie skrótu w brzmieniu Dz.U.; ten skrót obowiązuje do dzisiaj.